

Onderwerp: Definitief Strategisch kader baggeren 2026

iBabsnummer: 1914

1. **Gevraagd besluit**

1. Kennis te nemen van de beleidsnota 'Strategisch kader baggeren 2026' en de 'Nota van Beantwoording van Zienswijzen op het Ontwerp Strategisch kader baggeren 2025'
2. De beleidsnota 'Strategisch kader baggeren 2026' definitief vast te stellen als nieuw strategisch kader voor de baggerwerkzaamheden van WSHD per 1 juli 2027;
3. In te stemmen met een overgangsregeling voor gemeenten gedurende de eerste baggercyclus na vaststelling van het Strategisch kader baggeren 2026 en de kosten hiervan te verwerken in de Programmabegroting 2027 en Meerjarenraming 2028 – 2031.

2. **Probleemstelling - context**

Het doel van het baggeren is het behouden van het profiel van een watergang waarop deze is aangelegd door het slib en zand van de waterbodem te verwijderen ten behoeve van de doorstroming en de waterkwaliteit. Hiervoor zijn kaders vastgelegd in de legger. In 2017 is de Kaderstelling Baggeren vastgesteld. Hierin is enerzijds een keuze gemaakt voor een strategisch kader voor de aangepaste baggerdiepte en de baggercyclus te verschuiven van 6 naar 8 jaar, en is anderzijds gekozen voor een systeem van financiering van het baggeren met een ruim budget voor het reguliere baggeren waarvan het overschot naar de bestemmingsreserve gaat voor het baggeren van grote wateren.

De ervaringen met de huidige baggercyclus zijn tot nu toe over het algemeen goed. In de meeste watergangen, vooral in het landelijk gebied, volstaat een baggercyclus van 8 jaar voor de doorstroming. In het stedelijk gebied blijft er door het toepassen van maatwerkgestuurd baggeren (i.p.v. baggeren tot de vaste bodem) op veel plekken een dikke sliblaag liggen, wat heeft geleid tot een verminderde doorstroming, een slechtere waterkwaliteit en problemen met het maaionderhoud. Het stedelijk gebied van het Eiland van Dordrecht heeft nu nog een cyclus van 12 jaar waardoor deze problemen vergroot worden, door een langere periode van slibaanwas voordat er weer gebaggerd wordt. Ook worden er in veenweidegebieden, waar de baggeraanwas vanwege de grondslag een stuk groter is dan in klei- of zandgebieden, problemen ervaren naarmate de tijd tussen de baggerwerkzaamheden in een watergang vordert.

Wat betreft waterkwaliteit, biodiversiteit en duurzaamheid is er veel vooruitgang te boeken door het strategisch kader aan te passen. Waterkwaliteit en biodiversiteit gaan immers hand in hand. Waar bij de Kaderstelling Baggeren uit 2017 een goede doorstroming als primaire doelstelling werd gezien en een goede waterkwaliteit als bijzaak, is door een grotere focus op de KRW en op waterkwaliteit in algemene zin het aspect waterkwaliteit bij baggeren belangrijker geworden.

Op 1 oktober 2025 is het Strategisch kader baggeren 2025 in ontwerp vastgesteld. Daarmee is het besluit genomen om de volgende wijzigingen ten opzichte van het huidige strategisch kader vast te stellen:

- in het landelijk veenweidegebied de baggercyclus aan te passen van 8 naar 6 jaar
- in het stedelijk gebied van het Eiland van Dordrecht ernaar toe te werken om de baggercyclus te verkorten van 12 naar 8 jaar
- in al het stedelijk gebied niet langer maatwerk gestuurd te baggeren maar tot de vaste bodem te gaan baggeren.

Dit strategisch kader heeft vervolgens ter inzage gelegen tussen 20 oktober en 15 december 2025. Hierop zijn vier zienswijzen binnengekomen, die door WSHD behandeld zijn en verwerkt zijn in de "Nota van Beantwoording van Zienswijzen op het Ontwerp Strategisch kader baggeren 2025" (bijlage 2) en het definitief "Strategisch kader baggeren 2026" (bijlage 1).

Naar aanleiding van de gemaakte zienswijzen wordt voorgesteld om de stijgende kosten die voor (semi-)overheden ontstaan door de vaststelling van het nieuwe strategisch kader gedurende de eerste baggercyclus te compenseren door middel van een overgangsregeling.

Het wijzigen van het strategisch kader baggeren heeft namelijk een impact op de gemeentelijke begroting, omdat de gemeenten het deel van de baggerwerkzaamheden waarvoor zij onderhoudsplichtig zijn uitvoeren. De aanpassing voor het strategisch kader zorgt ervoor dat er in

de eerste baggercyclus meer bagger zal vrijkomen (door het baggeren tot vaste bodem en aanpassen van de frequentie op het eiland van Dordrecht) en afgevoerd moet worden. Als er geen overgangsregeling wordt getroffen, heeft dit invloed op de mogelijkheid voor gemeenten om nadeelcompensatie te vragen. Wanneer gemeenten geen overgangsregeling wordt aangeboden en de schade dus niet 'anderszins is verzekerd' (in de zin van artikel 4:126 lid 2 sub d Awb), zouden gemeenten via nadeelcompensatie vergoeding van het waterschap kunnen vragen. De financiële schade die gemeenten in dat verband op WSHD kunnen verhalen, kan hoger uitvallen, omdat gemeenten dan niet (financieel) zijn voorbereid op deze beleidswijziging.

3. Beoogd effect en argumenten

Door de baggercyclus en baggerdiepte aan te passen kunnen onze doelstellingen voor het watersysteem, zowel op het gebied van waterkwantiteit als waterkwaliteit, beter behaald worden. Door het instellen van een overgangsregeling voor (semi-)overheden voor de extra te maken kosten gedurende de eerste baggercyclus na vaststelling van het Strategisch kader baggeren 2026 wordt deze beleidswijziging ook voor hen uitvoerbaar.

4. Kernboodschap

In 2017 is de Kaderstelling Baggeren vastgesteld. Uit de ervaringen hiermee blijkt dat de baggersystematiek die we sindsdien hanteren op verschillende manieren voor verbetering vatbaar is. Om onze doelstellingen op het watersysteem te behalen, zowel voor waterkwantiteit als waterkwaliteit, worden aanpassingen in de baggercyclus en baggerdiepte geadviseerd. Met deze aanpassingen geldt voor bijna het hele werkgebied van WSHD eenzelfde baggercyclus (8 jaar) en baggerdiepte (tot de vaste bodem). Uitzondering hierbij zijn de veenweidegebieden, waarvoor vanwege de hogere mate van baggeraanwas een baggercyclus van 6 jaar geldt.

5. Regelgeving en beleid

WSHD is als waterschap o.a. verantwoordelijk voor het waterbeheer en de instandhouding van de waterstaatswerken. Deze taken zijn beschreven in de Omgevingswet, de Waterschapswet en de provinciale verordening.

Kaders voor de doelen zijn opgenomen in de Europese Kaderrichtlijn Water, de Omgevingswet en de Zuid-Hollandse omgevingsverordening. De wettelijke middelen om de taak uit te voeren zijn de Waterschapsverordening, de Leggers, het vastgestelde Waterbeheerprogramma en het vastgestelde beleid.

Het Strategisch kader baggeren 2026 bevat elementen die benoemd zijn op het gebied van baggeren in de Strategie Waterkwaliteit (vastgesteld door het College van D&H op 22 april 2025). De grondslag voor de onderhoudsdiepte ligt vast in de legger. Dit betekent dat in veel gevallen gebaggerd wordt tot de vaste bodem. Met de beoogde wijzigingen in het 'Strategisch Kader Baggeren 2026' zullen onderhoudsplichtigen feitelijk tot de vaste bodem moeten baggeren om ervoor te zorgen dat er aan het leggerprofiel wordt voldaan. Met baggeren conform de leggermaat, wordt dus de (nieuwe) wens – baggeren tot de vaste bodem – in de praktijk al min of meer gerealiseerd. Hierom hoeft de legger dus niet aangepast te worden.

Overgangsregeling (semi-)overheden

In de Kaderstelling baggeren uit 2017 wordt het baggeren tot de vaste bodem reeds als 'uitgangspunt' gezien, waarbij de *mogelijkheid* om in het stedelijk gebied maatwerkgestuurd te kunnen baggeren is opgenomen en (waar van toepassing) verder uitgewerkt in (privaatrechtelijke) samenwerkingsovereenkomsten met onderhoudsplichtige gemeenten. Deze mogelijkheid vindt dus geen grondslag in het 'publiekrechtelijke spoor' c.q. de (Toelichting bij de) legger.

Bij het vaststellen van het Strategisch kader baggeren 2026 wordt weer gebaggerd tot de vaste bodem voor het stedelijk baggeren. Dit heeft consequenties voor de onderhoudsplichtige partijen, zowel qua werk als financieel. Gemeenten waarmee WSHD een (privaatrechtelijke) samenwerkingsovereenkomst heeft (Dordrecht, Zwijndrecht, Voorne aan Zee en Nissewaard) mogen in redelijkheid van WSHD verlangen dat er een passende (overgangs)regeling en/of financiële compensatie aangeboden wordt, mede gelet op de in acht te nemen redelijkheid en

billijkheid (ex artikel 6:248 lid 1 BW). Er wordt namelijk teruggekomen van een door het waterschap gewenste/ingezette beleidslijn. Daarom wordt er voor hen een overgangsregeling ingesteld, waarbij gedurende de eerstvolgende baggercyclus (een periode van 8 jaar) na vaststelling van het Strategisch kader baggeren 2026 WSHD de meerkosten (verschil tussen baggeren tot de vaste bodem en het maatwerkgestuurd baggeren) op zich neemt. Deze zullen bij de jaarlijkse SOK-afrekening verrekend worden.

Tevens stijgen de kosten voor de (semi-)overheden voor het afvoeren van de bagger, van de watergangen waarvoor WSHD onderhoudsplichtig is, wanneer deze niet op kant geplaatst wordt met gemiddeld 20%. De kosten (baten) worden door WSHD teruggevorderd van de (semi-)overheden. Hiervoor wordt een overgangsregeling ingesteld door middel van een korting van 20% op de afrekening baten gedurende één baggercyclus.

6. Historie – eerdere besluitvorming

- Op 28 september 2017 is de Kaderstelling Baggeren vastgesteld door de Verenigde Vergadering.
- Op 9 oktober 2024 is de Verenigde Vergadering in een informatieve VV bijgepraat over de voorgenomen wijzigingen op het strategisch kader voor het baggeren, waarvan dit voorstel een uitwerking is.
- Op 22 april 2025 is de Strategie Waterkwaliteit vastgesteld in het college van D&H, waarin uitspraken zijn gedaan over het strategisch kader baggeren die in dit voorstel verwerkt zijn.
- Op 6 mei 2025 heeft het college ingestemd met het voorstel "Strategie implementatie gedragscode soortenbescherming bestendig beheer en onderhoud en uitvoering beheer- en onderhoud activiteiten 2025". Deel van deze strategie is het vaker toepassen van de habitatbenadering en ecologische begeleiding bij het baggeren. Met dit voorstel is besloten om de meerkosten van 2025 voor het uitvoeren van het baggeronderhoud als gevolg van de strategie implementatie gedragscode te accepteren, hetgeen geleid heeft tot een lagere toevoeging aan de bestemmingsreserve Baggeren. Deze gedragscode staat verder los van de scenario's in dit voorstel.
- Op 1 oktober 2025 is het Strategisch kader baggeren 2025 in ontwerp vastgesteld door de Verenigde Vergadering en heeft de Verenigde Vergadering besloten om het regulier baggerbudget te verhogen op basis van voortzetting van de huidige baggerprogrammering incl. grote wateren conform de memo 'Autonome kostenontwikkelingen baggeren'. Hierna is het Strategisch kader baggeren 2025 ter inzage gelegd. Hierop zijn vier zienswijzen binnengekomen. Deze zienswijze, alsmede de beantwoording hiervan en tot welke wijzigingen in het strategisch kader baggeren deze zienswijzen geleid hebben, zijn te vinden in bijlage 2.

7. Financiën

Het aanpassen van de baggercyclus en baggerdiepte brengt aanvullende kosten met zich mee. Deze kosten staan in meer detail beschreven in de beleidsnota 'Strategisch Kader Baggeren 2026' en in bijlage 1 van die beleidsnota.

Naast de financiële gevolgen voor WSHD hebben bovenstaande aanpassingen ook financiële gevolgen voor derden. Dit is vooral het geval voor (semi-)overheden gedurende de eerste baggercyclus na het vaststellen van het Strategisch Kader Baggeren 2026. Dit vanwege de extra kosten voor het afvoeren van de aanvullende bagger die vrijkomt. Dit betreft een stijging van gemiddeld 20%. Om deze financiële gevolgen te compenseren wordt er een overgangsregeling ingesteld waarbij het waterschap gedurende de eerstvolgende baggercyclus na het vaststellen van het Strategisch Kader Baggeren 2026 20% van de kosten van het afvoeren van bagger in stedelijk gebied, waar voorheen maatwerkgestuurd gebaggerd werd, voor eigen rekening neemt.

Hiernaast heeft het baggeren tot de vaste bodem ook financiële gevolgen voor gemeenten die volgens een samenwerkingsovereenkomst (SOK) met het waterschap in hun eigen watergangen op dit moment maatwerkgestuurd baggeren. Dit betreft meerkosten van gemiddeld 25%. Voor deze gemeenten wordt ook een overgangsregeling ingesteld, waarbij het waterschap bij de jaarlijkse SOK-afrekening de aangetoonde meerkosten voor haar rekening neemt.

De totale kosten voor de overgangsregeling worden op basis van een berekening op basis van de kosten uit het verleden ingeschat op gemiddeld ca. € 80.000 per jaar.

Ten opzichte van het huidige strategische kader leidt dit tot de volgende gemiddelde jaarlijkse kosten:

Maatregel	Eenmalige meerkosten (gemiddeld)	Structurele meerkosten
Landelijk veenweidegebied baggercyclus naar 6 jaar	-	€ 177.000 per jaar
Stedelijk gebied Eiland van Dordrecht baggercyclus naar 8 jaar	-	€ 210.000 per jaar
Stedelijk gebied baggeren tot de vaste bodem	€ 500.000 per jaar gedurende 8 jaar	-
Overgangsregeling	€ 80.000 per jaar gedurende 8 jaar	-
Totaal	€ 580.000 per jaar gedurende 8 jaar	€ 387.000 per jaar

De financiële gevolgen zijn reeds verwerkt in de Kadernota 2027 en in de Programmabegroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031.

8. Duurzaamheid

Met vaststelling van het Strategisch kader baggeren 2026 wordt gekozen om op enkele locaties de baggercyclus te verkorten ten opzichte van het huidig strategisch kader: van 8 naar 6 jaar in het veenweidegebied en van 12 naar 8 jaar in het stedelijk gebied van het Eiland van Dordrecht. Deze hogere baggerfrequentie zal meer energie kosten, maar daar staat tegenover dat deze aanpak essentieel is om de biodiversiteit te versterken (onderdeel van onze agenda duurzaam WSHD).

9. Alternatieven

De alternatieven op het strategisch kader zijn voorgelegd in het voorstel van 1 oktober 2025, waarover de besluitvorming al heeft plaatsgevonden.

Een alternatief voor het bieden van een overgangsregeling voor gemeenten en (semi-)overheden voor de stijgende kosten is om deze niet te bieden en hen simpelweg meer te laten betalen. Dit alternatief wordt niet aangeraden omdat dit de relatie tussen WSHD en deze overheden zou verslechteren en aangezien uit ingewonnen juridisch advies blijkt dat zij een goede kans zouden hebben om bij de rechter gelijk te krijgen als zij alsnog een overgangsregeling eisen. Daarnaast is de overgangsregeling toegevoegd naar aanleiding van de zienswijzen die zijn ingediend.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Dit voorstel heeft zeer geringe personele gevolgen en kunnen opgepakt worden binnen het huidige baggerprogramma.

11. Risico- en beheersmaatregelen

In de VV van 1 oktober 2025 is het Strategisch kader baggeren 2025 in ontwerp vastgesteld. Dit strategisch kader heeft vervolgens ter inzage gelegen waarop een viertal zienswijzen zijn ingediend. Naar aanleiding van deze zienswijzen zijn geen aanpassingen gedaan aan het destijds gekozen scenario. Er wordt enkel een overgangsregeling toegevoegd. Daarmee ligt de inhoud van het strategisch kader zelf al vast.

De beantwoording van de zienswijzen is inmiddels afgestemd met de indieners en zij zijn akkoord met de beantwoording.

Indien de overgangsregeling niet wordt ingesteld bestaat de kans dat de relatie met de (semi-)overheden verslechtert en zij geen invulling geven aan het nieuwe strategisch kader waardoor de

waterkwaliteit in stedelijk gebied niet verbeterd. Zie voor het risico ook de toelichting bij 9. Alternatieven.

12. Communicatie (in- en extern)

Omdat de gekozen strategie ook van invloed is op de uit te voeren werkzaamheden van hen aan wie plichten zijn toebedeeld zoals het uitvoeren van baggerwerkzaamheden of het ontvangen van baggerspecie, is het belangrijk dat dit besluit en de gevolgen hiervan tijdig en duidelijk naar hen gecommuniceerd worden.

Het strategisch kader baggeren is van tevoren met de inliggende gemeenten gedeeld. Als reactie hierop spraken zij via de ingediende zienswijzen hun zorgen uit over de impact van het nieuwe strategisch kader op de gemeentelijke begrotingen. Als reactie hierop is juridisch advies ingewonnen en besloten te verkennen wat de mogelijkheden zijn (zie 5. Regelgeving en beleid).

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Na vaststelling van het Strategisch kader baggeren 2026 zal dit verder uitgewerkt worden in het uitvoeringsbeleid baggeren. Vervolgens zullen zowel het nieuwe Strategisch kader baggeren 2026 als het nieuwe uitvoeringsbeleid baggeren verwerkt worden in de planvorming en uitvoering van de baggerwerkzaamheden.

14. Bevoegd orgaan

De bevoegdheid ligt bij de verenigde vergadering.

15. Toelichting/ kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

Bijlage 1: Beleidsnota "Strategisch kader baggeren 2026"

Bijlage 2: Nota van Beantwoording zienswijzen op het ontwerp Strategisch kader baggeren 2025

Vergaderdatum: 7 oktober 2026

Agendapunt:

iBabsnummer: 1914

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Definitief Strategisch kader baggeren 2026

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 1-9-2026;

gehoord het advies van de Commissie Waterhuishouding en waterzuivering (water) van 21-9-2026;

overwegende dat:

- WSHD als taak heeft om te zorgen voor goede doorstroming van de watergangen;
- WSHD als taak heeft om te zorgen voor een goede waterkwaliteit en gezonde aquatische ecologie en om bij te dragen aan de KRW-doelen;
- Baggeren een essentiële maatregel is om invulling te geven aan deze taken;
- Met het huidige strategisch kader voor het baggeren onvoldoende effect wordt behaald om deze taken in te vullen;
- Met aanpassingen aan het strategisch kader baggeren ervoor gezorgd kan worden dat baggeren beter bijdraagt aan de doelrealisatie van WSHD;
- Dit nieuwe strategisch kader op 1 oktober 2025 door de Verenigde Vergadering in ontwerp is vastgesteld;
- Dit strategisch kader ter inzage heeft gelegen en daarop een viertal zienswijzen zijn ingediend;
- Naar aanleiding van deze zienswijzen een overgangsregeling wordt voorgesteld;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;
- Waterbeheerprogramma 2022-2027;
- Omgevingswet

BESLUIT:

1. Kennis te nemen van de beleidsnota 'Strategisch kader baggeren 2026' en de 'Nota van Beantwoording van Zienswijzen op het Ontwerp Strategisch kader baggeren 2025'
2. De beleidsnota 'Strategisch kader baggeren 2026' definitief vast te stellen als nieuw strategisch kader voor de baggerwerkzaamheden van WSHD per 1 juli 2027;
3. In te stemmen met een overgangsregeling voor gemeenten gedurende de eerste baggercyclus na vaststelling van het Strategisch kader baggeren 2026 en de kosten hiervan te verwerken in de Programmabegroting 2027 en Meerjarenraming 2028 - 2031;

Ridderkerk, 7 oktober 2026

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

V. Bergsma

J.F. Bonjer